

O MYŠÍCH A LIDECH

John Steinbeck

AUTOR - JOHN STEINBECK (1902-1968)

Národnost:	Americký spisovatel, novinář, dramatik. Nositel Nobelovy ceny za literaturu (1962)
Původ:	Narozen v Salinasu, Kalifornie. Pocházel z chudších poměrů, otec úředník, matka učitelka
Vzdělání:	Studoval historii, anglickou literaturu a biologii na Stanfordu – školu nedokončil
Povolání:	Pracoval na farmách, rančích, v cukrovarech – poznal život dělníků (inspirace pro dílo)
Styl:	Realismus – zobrazuje život chudých lidí, hospodářskou krizi, konflikt dobra a zla
Ocenění:	Nobelova cena za literaturu 1962, Pulitzerova cena za Hrozny hněvu
Smrt:	Zemřel 1968 v New Yorku. V závěru života kontroverze kvůli podpoře vietnamské války

Další díla:

- Hrozny hněvu (1939) – román o rodině Joadových za hospodářské krize, Pulitzerova cena
- Na východ od ráje (1952) – rodinná sága, biblické motivy (Kain a Ábel)
- Pláň Tortilla (1935) – humoristický román o mexických Američanech v Kalifornii
- Ryzáček (1933) – román o chlapci a jeho pony
- Toulky s Charleym (1962) – cestopis po Americe se psem Charleym

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O DÍLE

Lit. druh:	Epika (próza)
Lit. žánr:	Novela s prvky alegorie a balády (pochmurný děj, tragický závěr)
Téma:	Přátelství, osamocenost, americký sen chudých dělníků – a jeho nedosažitelnost
Časoprostor:	Kalifornie (Salinaské údolí), 30. léta 20. století – doba hospodářské krize v USA
Vydáno:	1937. Zfilmováno 1939 a 1992. Jedno z nejznámějších Steinbeckových děl

KOMPOZICE A JAZYK

Kompozice:	6 kapitol, chronologický postup. Děj se odehrává během několika dnů
Vyprávěč:	Er-forma – vševedoucí vyprávěč, objektivní pozorovatel
Promluvy:	Přímá řeč (dialogy dělníků), nespisovný jazyk, slang

- Realismus – věrný obraz života sézonních dělníků za hospodářské krize
- Symbolika – myši a králíci = křehkost snů; řeka na začátku i konci = kruhová kompozice
- Kontrast – sny (farma, králíci) vs. drsná realita; fyzická síla Lennieho vs. jeho duševní prostota
- Dramatičnost – děj spěje k nevyhnutelné tragédii, napětí graduje
- Nespisovný jazyk – hovorová angličtina dělníků, autentické dialogy

TIP: Klíčový je závěr: George zastřelí Lenneho z lásky – aby ho ušetřil lynčování. Je to akt milosrdnosti, ne vražda. Název je z básně Roberta Burnse: i ty nejlépe připravené plány myší a lidí se často zhatí.

POSTAVY

George Milton	Malý, chytrý, obětavý. Stará se o Lennieho jako o vlastního bratra. Touží po vlastní farmě a klidném životě. Často se na Lennieho zlobí, ale ve skutečnosti ho má velmi rád. Na konci se rozhodne Lennieho zastřelit, aby ho ušetřil horšího osudu.
Lennie Small	Obrovský, fyzicky silný, ale duševně zaostalý. Dobrácký, naivní, pracovitý. Rád hladí měkké věci (myši, štěňata, vlasy) – ale svou silou je zabíjí. Sní o vlastních králících. Nechtěně zabíjí Curleyovu ženu.
Postava	Popis
Curley	Šéfův syn – agresivní, žárlivý, nomyšlený. Vyvolává konflikty, Lennie mu rozdráždí ruku
Curleyova žena	Krásná, osamelá, vyzývavá. Nenávidí svůj život. Lennie jí omylem zlomí vaz
Slim	Respektovaný předák. Moudrý, spravedlivý. Pochopí Georgeův čin na konci
Candy	Starý dělník s amputovanou rukou. Chce se připojit ke Georgeůvu snu o farmě
Crooks	Černošský podšívák. Žije odděleně, oběť rasismu. Inteligentní, ale zatrpklý

DĚJ

Příchod na ranč	George a Lennie, dva putující dělníci, směřují na ranč v Salinaském údolí, kde mají domívkou práci. Lennie má po kapsách mrtvou myš – rád hladí měkké věci, ale svou silou je zabíjí. George mu slíbil, že až vydělájí dostatek peněz, koupí si vlastní farmu a Lennie se bude starat o králíky.
Seznámení s rančem	Na ranči potkají nepřijemného šéfova syna Curleyho, jeho krásnou ale osamelou ženu, moudrého předáka Slima, starého Candyho a černošského podšíváka Crookse. George zakáže Lenniemu mluvit – aby si nikdo nevšiml jeho duševního handicapu.
Rozdrcenou ruku	Agresivní Curley se do Lennieho pustí. Lennie mu v sebeobraně sevře pěst a svou obrovskou silou mu rozdráždí ruku. Candy se nabídne, že přidá své úspory ke Georgeůvu snu o farmě – na chvíli se zdá, že sen se může splnit.
Smrt štěněte a Curleyovy ženy	Lennie dostane od Slima štěně, ale svou silou ho zabíjí. Pak za ním přijde Curleyova žena. Nabídne mu, aby jí pohladil vlasy. Lennie hladí příliš silně, Curleyova žena začne křičet. Lennie se lekne, zacpe jí pusu a omylem jí zlomí vaz. Utíká pryč.
Tragický závěr	Když ostatní najdou mrtvou Curleyovu ženu, celý ranč se vydá Lennieho hledat. Curley chce pomstu. Jen George ví, kam se Lennie schoval (u řeky, kde příběh začal). George přijde za Lenním, vypráví mu o farmě a králících a zastřelí ho – akt milosrdenství, aby ho ušetřil lynčování.

HLAVNÍ MYŠLENKY

- Přátelství a oddanost – George a Lennie – jeden bez druhého nemůže existovat
- Nedosažitelný americký sen – vlastní farma a králíci zůstanou navždy snem
- Osamělost – každá postava je nějak osamělá (Curleyova žena, Crooks, Candy)
- Síla a křehkost – Lennieho obrovská síla vs. křehkost myší, štěňat, lidí
- Rasismus a vykázáni – Crooks žije oddělený, na okraji společnosti
- Milosrdenství vs. násilí – Georgeův čin na konci – vražda nebo akt lásky?

LITERÁRNÍ KONTEXT

- Americká meziválečná literatura – 30. léta 20. století, hospodářská krize (Velká deprese)
- Realismus – autentičtí hrdinové, drsný jazyk, žádná idealizace
- Ztracená generace – autoři poznamenaní 1. svět. válkou, ztátá ideálů
- Steinbeck = hlas chudých – zobrazuje život farmářů a dělníků v Kalifornii

Autor	Dílo	Kontext
E. Hemingway	Stařec a moře	USA – realismus
E. M. Remarque	Na záp. frontě klid	Něm. – vál. próza
F. S. Fitzgerald	Velký Gatsby	USA – ztr. gen.
W. Faulkner	Hluk a vřava	USA – realismus
R. Rolland	Petr a Lucie	FR – vál. próza

RYCHLÝ PŘEHLED

?	Odpověď
Autor	John Steinbeck (1902–1968), americký spisovatel, Nobel 1962
Žánr	Novela (prvky alegorie a balády)
Směr	Realismus, meziválečná literatura, 30. léta
Druh	Epika (próza)
Vyprávěč	Er-forma (vševedoucí)
Kde/kdy	Kalifornie, Salinaské údolí, 30. léta – hosp. krize
Téma	Přátelství, americký sen, osamělost, milosrdenství
Postavy	George, Lennie, Curley, Curleyova žena, Slim, Candy
Pointa	George zastřelí Lennieho z lásky (akt milosrdenství)
Jazyk	Er-forma, nespisovný, dialogy, symbolika, kontrast
Kontext	Hemingway, Remarque, Fitzgerald, Faulkner